

УДК 338.2:663.4

Синькевич Надія

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя (Україна)

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ СТРУКТУРНИХ ЗМІН ВИРОБНИЦТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ (НА ПРИКЛАДІ ПИВОВАРНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ)

Sinkevich Nadiya

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil (Ukraine)

ECONOMIC ANALYSIS OF STRUCTURAL CHANGES IN PRODUCTION IN MODERN CONDITIONS (BREWING INDUSTRY CASE STUDY)

Однією з ключових галузей агропромислового комплексу України є харчова промисловість. Реалізація напоїв складала у 2023р. 13,2% від загального обсягу реалізованих харчових продуктів [2].

На рис.1. наведено структуру обсягу реалізації напоїв в Україні у 2023р. за видами.

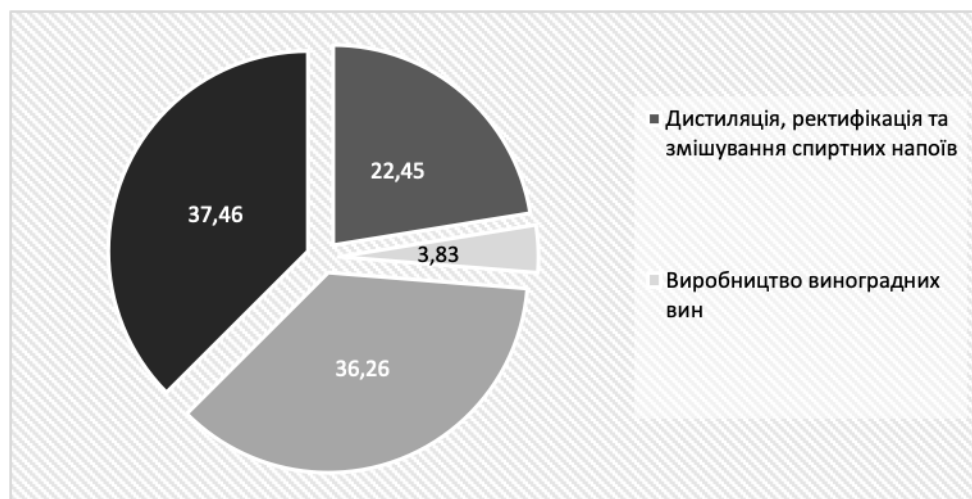

Рис. 1. Структура обсягу реалізації напоїв за видами у 2023р. (складено за даними [2])

З рис.1. видно, що продажі пива та безалкогольних напоїв, мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки за 2023 р. становили майже 75% від загального обсягу продажів напоїв, як алкогольних так і безалкогольних.

Однією з традиційних для України галузей харчової промисловості є пивоваріння. Постійний розвиток пивоварної галузі, зростання попиту на пиво та пивні напої відіграє значну роль для національної економіки. Це пов'язано як з традиційною культурою споживання пива, так і з загальносвітовою тенденцією росту ринку безалкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива. У звіті The International Market Analysis Research & Consulting Group (міжнародна дослідницька та консалтингова група з аналізу ринку), зазначається, що «обсяг європейського ринку безалкогольних вин і пива у 2023 році досяг 8,6 млрд євро та очікується, що загальний обсяг ринку до 2032 року сягне 15,4 млрд євро» [1]. У звіті йдеться, що «європейський ринок слабоалкогольного та безалкогольного вина та пива продемонстрував суттєве зростання, яке було обумовлене поєднанням зростаючої поінформованості споживачів про здоров'я, а також тенденцією до споживання низькокалорійних і продуктів з низьким вмістом цукру» [1].

Виробництво пива та безалкогольних напоїв стимулює розвиток багатьох суміжних галузей економіки: сільське господарство, солодову промисловість, торгівлю,

транспортні перевезення та логістику, машинобудування, енергетику, сферу харчових та мікробіологічних досліджень, громадське харчування, виробництва тари та упаковки. Відходи виробництва використовуються при виготовленні біопалива, корму для скоту, кондитерських виробів тощо. Ринок пива в Україні є висококонсолідованим, більшу його частину займають ПрАТ «Абінбев Ефес Україна», ПрАТ «Карлсберг Україна», ПрАТ «Оболонь» та ТзОВ «Перша приватна броварня». Війна спричинила суттєвий вплив на пивоварну галузь в Україні, через низку факторів, а саме порушення логістичних ланцюгів, руйнування виробничих потужностей та інфраструктури, зростання собівартості виробництва, скорочення ринку збуту, у зв'язку з тим, що значна кількість населення змушена була виїхати за кордон, зміну споживчих настроїв через фінансову нестабільність і зниження доходів населення. Частина українських виробників пива, у зв'язку з веденням бойових дій, втратила виробничі потужності, або припиняла виробництво з міркувань безпеки. Найбільше скоротилися продажі у ПрАТ «Абінбев Ефес Україна» – на 70% у 2022р., чий завод, через безпеку, не працювали більше ніж півроку з початку війни [5]. Всі ці фактори вплинули на виробництво пива.

Зміни обсягів виробництва пива солодового (крім пива безалкогольного і пива з вмістом алкоголю не більше 0,5%) наведено на рис. 2.

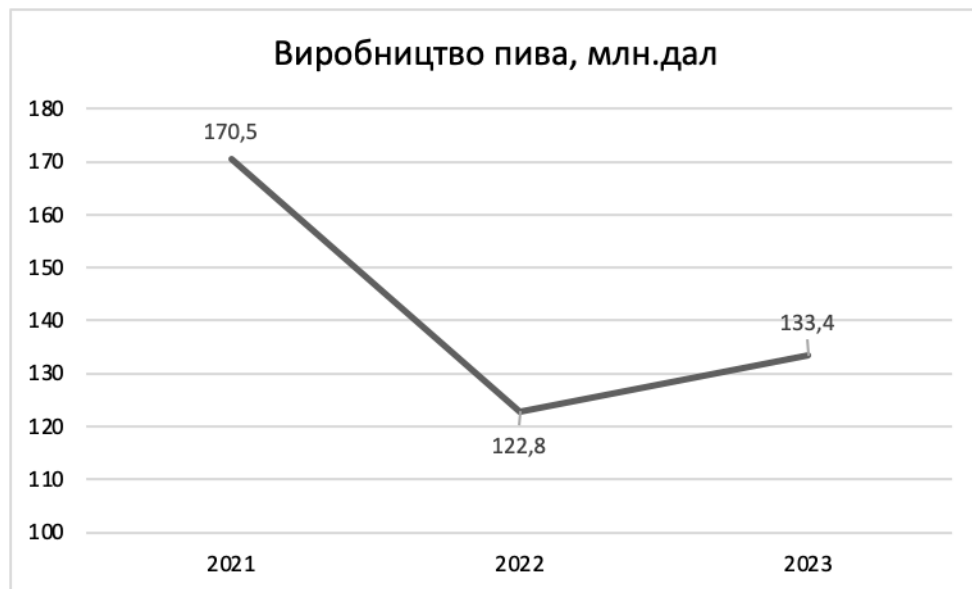

Рис.2. Динаміка змін виробництва пива у 2021-2023 роках (складено за даними [3])

В цілому виробництво пива у 2022р. впало на 27% порівняно з 2021р. Але з 2023р. простежується тенденція відновлення, та росту виробництва (зростання на 7,8% у 2023р. порівняно з 2022) [3].

Динаміку зміни обсягів виробництва пива по виробниках за 7 місяців 2021-2024 рр. у відсотках, згідно даних ПрАТ " Укрпиво ", наведено на Рис. 3.

Серед основних українських виробників в 2024 році незмінними лідерами залишаються ПрАТ «Оболонь» та ПрАТ «Карлсберг Україна». Поступово відновлює свої позиції ПрАТ «Абінбев Ефес Україна». Проте, якщо в 2021 році їхня сумарна частка ринку дорівнювала приблизно 94%, то за період 2022р. - перше півріччя 2023 вона скоротилась до 88,5%, а у 2024р. вона складає приблизно 88,4%.

В результаті перерозподілу ринку, долі лідерів частково перейшли до менших виробників. Так, тернопільська пивоварня "Опілля" за цей час збільшила присутність на ринку пива з 1,5% до 2,7%, ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» - з 1,6% до 2,4% ринку, ТОВ «Уманьпиво» з 0,8% до 2,1% ринку.

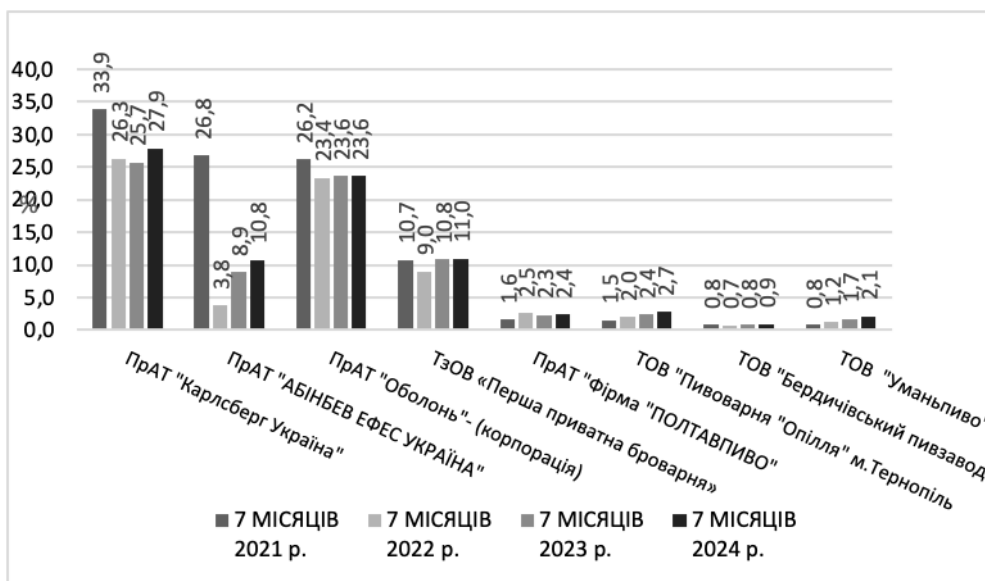

Рис 3. Динаміка змін обсягів виробництва пива у 2021- 2024 рр.
(складено за даними [3])

Останнім часом виробники алкогольних та слабоалкогольних напоїв спостерігають значне зростання попиту на продукцію вітчизняного виробництва. Головною причиною цього зростання стала підтримка внутрішнього виробництва та споживання продукції українських виробників як з боку держави так і населення, яка значно посилилася під час воєнних дій.

Список використаних джерел:

1. Дедалі менше алкоголю. Gastronomy and Wine Portal. available at: <https://drinks.ua/news/soft-drinks-no-and-low-alcohol-options/>
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://stat.gov.ua/uk/datasets/vyrobnytstvo-ta-realizatsiya-promyslovoyi-produktsiyi-za-vydamy-0>
3. Офіційний сайт Української галузевої компанії по виробництву пива, безалкогольних напоїв та мінеральних вод "Укрпиво". URL: <http://ukrpivo.com/pro-kompaniyu/>.
4. Економічна правда. Стали менше пити? Як війна змінила алкогольні звички українців та ринок. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/09/6/691168/>.
5. Електронний журнал Forbes Ukraine. URL: <https://forbes.ua/news/za-chas-viyni-prodazhi-piva-ab-inbev-v-ukraini-v-groshakh-vpali-na-70-a-sokiv-u-pepsico-na-64-doslidzhennya-asotsiatsii-riteyleriv-ukraini-i-nielseni-06012023-10933>
6. Краузе О., Синькевич Н., Юрик Н. Економічний аналіз та контроль кризових явищ у діяльності підприємств. Галицький економічний вісник. 2024. № 1. С. 14-24. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/?art=1254>
7. Синькевич Н., Краузе О. Економічний аналіз: перспективи розвитку в умовах діджиталізації економіки. Галицький економічний вісник. 2023. № 2 (81). С 7-15. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02.007
9. Шведа Н., Краузе О. Трансформація бізнес-моделей в умовах цифрової економіки. Соціально-економічні проблеми і держава (електронний журнал). 2023. Вип. 1 (28). С. 86- 94. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2023/23snmute.pdf>